

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Účetní a daňová specifika vyplývající ze zaměření
činnosti zvoleného ekonomické subjektu**

**Accounting and tax specifics resulting from the
focus of the activities of the selected economic
subject**

Kamila Tušková

Plzeň 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Účetní a daňová specifika vyplývající ze zaměření činnosti zvoleného ekonomického subjektu“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí/vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 19. 4. 2024

v. r. *Kamila Tušková*

Zásady pro vypracování práce

1. Proved'te literární rešerši v oblasti relevantní pro analyzovanou problematiku
2. Představte zvolený ekonomický subjekt
3. Analyzujte aktuální situaci ve sledované účetní jednotce, identifikujte účetní a daňová specifika
4. Vyhodno'te provedené analýzy
5. Proved'te shrnutí a navrh'nete možná opatření vedoucí ke zlepšení aktuálního stavu

Studijní program

Podniková ekonomika a management

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí své bakalářské práce Ing. Marii Černé, PhD. za ochotu a cenné rady, které mi byly poskytnuty při zpracování práce. Také bych ráda poděkovala Základní škole Josefa Hlávky Přeštice za poskytnutí interních materiálů ke komplementaci praktické části bakalářské práce.

Obsah

Úvod	7
1 Cíl a metodika práce	8
1.1 Cíl práce	8
1.2 Metodika práce	8
2 Neziskové organizace	9
2.1 Definování neziskové organizace	9
2.2 Rozdělení neziskových organizací.....	9
2.2.1 Nestátní neziskové organizace (NNO)	9
2.2.2 Státní neziskové organizace	10
3 Příspěvkové organizace	12
3.1 Charakteristika příspěvkové organizace	12
3.2 Rozdělení příspěvkových organizací	13
3.2.1 Příspěvkové organizace zřízené státem	13
3.2.2 Příspěvková organizace zřízena ÚSC	14
3.3 Vznik a zrušení PO	15
4 Účetnictví příspěvkových organizací	17
4.1 Zákon o účetnictví	17
4.2 České účetní standardy	17
4.3 Účetnictví v obecném pojetí	18
4.4 Jednoduché účetnictví a podvojně účetnictví	19
4.5 Vedení účetnictví PO	21
4.6 Směrná účtová osnova a účtový rozvrh	21
4.7 Účetní závěrka	22
5 Daně příspěvkových organizací	24

5.1	Daňová soustava ČR	24
5.2	Daň z příjmů	25
5.3	Daň z přidané hodnoty	26
5.4	Silniční daň	26
5.5	Daň z nemovitých věcí	27
6	Představení organizace	28
7	Hospodaření organizace	30
7.1	Předpisy v rámci organizace	30
7.2	Hlavní činnost a doplňková činnost.....	31
7.3	Financování školského zařízení	32
8	Vedení účetnictví.....	34
8.1	Účtový rozvrh a střediska	34
8.2	Aktiva a pasiva.....	36
8.3	Náklady a výnosy.....	42
9	Daňová povinnost školy.....	46
9.1	Výpočet daně z příjmů právnických osob.....	46
10	Doporučení	49
	Závěr	51
	Seznam zkratek	52
	Seznam použitých zdrojů	53
	Seznam obrázků.....	56
	Seznam tabulek	57
	Abstrakt	
	Abstract	

Úvod

Příspěvkové organizace představují jeden z mnoha typů neziskových organizací, které primárně nejsou založeny za účelem dosažení zisku. Hrají klíčovou roli ve veřejném sektoru mnoha zemí. Ani u nás tomu není jinak. Mají zvláštní postavení, neboť kombinují prvky soukromé a veřejné sféry. Tyto organizace dostávají peníze od státu nebo místních úřadů a zároveň mají za úkol plnit veřejné úkoly, třeba v oblasti zdraví nebo vzdělávání.

Pro dané organizace je vedení účetnictví a daní klíčovým nástrojem pro řízení finančních prostředků. Protože financování těchto organizací pochází z veřejných zdrojů a jejich posláním je plnit veřejné úkoly, čelí často specifickým výzvám v oblasti účetnictví a daní. Z toho vyplývá, že na rozdíl od podniků musí zohlednit různá specifika ovlivňující účetní postupy a také různá daňová pravidla.

V oblasti účetnictví musí být účetní postupy pečlivě navrženy tak, aby plnily standardy pro neziskové organizace, ale také specifika veřejného financování. V daňových specifikách čelí příspěvkové organizace unikátním výzvám. I když jsou osvobozeny od některých daní, jsou podrobeny specifickým daňovým pravidlům a omezením. Je nutné sledovat jak změny v zákonech, vyhláškách a standardech pro účetnictví, tak i změny pro aktuální daňovou legislativu.

1 Cíl a metodika práce

1.1 Cíl práce

Cílem předkládané bakalářské práce je vyhodnotit na základě provedené analýzy způsob nastavení zpracování daní a účetnictví ve zvolené příspěvkové organizaci a identifikovat specifika, která musí sledovaná organizace v rámci zajištění a dosažení své činnosti řešit v dané oblasti.

Dílčím cílem v praktické části je specifikovat případná opatření a doporučení, která by daná příspěvková organizace mohla provést pro zlepšení své aktuální situace z hlediska účetnictví a daní.

1.2 Metodika práce

Bakalářská práce je rozdělena na dvě hlavní části, a to teoretickou a praktickou část. Pro teoretickou část bude čerpáno převážně ze zdrojů, které se věnují neziskovým organizacím, především příspěvkovým. Dále ze zdrojů, které řeší účetnictví a daně a jejich legislativní úpravu, která řeší danou problematiku v rámci obecného pojetí, ale také v pojetí příspěvkových organizací.

Literární rešerše bude zaměřena na představení neziskových organizací a blíže budou popsány státní neziskové organizace, specificky příspěvkové, které budou dále rozděleny a blíže popsány. Další kapitola se zaměří na účetnictví a jeho legislativní nastavení. Poslední velkou kapitolou v teoretické části bude kapitola věnovaná daňovým specifickým a dalším náležitostem. U účetnictví i daní bude používána legislativa platná k 31. 12. 2023. Praktická část bude zaměřena na bližší popsání nepodnikatelského subjektu školy za použití internetových stránek školy. Bude analyzována její daňová povinnost k dani z příjmu právnických osob a následně bude popsán rozsah vedení účetnictví analyzovaný prostřednictvím kvalitativního výzkumu za pomoci řízených rozhovorů a interních dokumentů.

V průběhu zpracování celé bakalářské práce bude prováděna komparace teorie a praxe. V závěru bude provedeno vyhodnocení dané problematiky a navržení příslušných opatření pro organizaci.

2 Neziskové organizace

V národním hospodářství se rozdělují organizace na podnikatelské subjekty a na neziskové subjekty. Podnikatelské subjekty jsou založeny za účelem dosažení zisku a jsou to hlavně tyto organizace – akciová společnost, společnost s ručením omezením, komanditní společnost, veřejná obchodní společnost a družstvo. Naopak, neziskové organizace nejsou založeny za účelem dosažení zisku.

2.1 Definování neziskové organizace

Neziskové organizace jsou takové organizace, které nevznikají za účelem dosažení zisku. I přesto, že jejich hlavním cílem není vytvoření zisku, zisk vytvářejí. Daný zisk však není rozdělen mezi společníky, je nutné reinvestovat jej zpět do dané organizace.

Neziskové organizace patří mezi jedny z nevlivnějších institucí v naší společnosti. Jejich velikost se pohybuje od malých a místních až po velké a mezinárodní. Jejich působnost zahrnuje širokou škálu činností (Dann, 2022).

2.2 Rozdělení neziskových organizací

Základním rozdělením neziskových organizací je jejich rozdělení na státní neboli vládní neziskové organizace a na nestátní neboli nevládní neziskové organizace. Další členění těchto dvou skupin bude popsáno v následujících kapitolách vztahujících se k nestátním neziskovým organizacím a státním neziskovým organizacím.

2.2.1 Nestátní neziskové organizace (NNO)

Nestátní (nevládní) neziskové organizace jsou na rozdíl od státních neziskových organizací zřizovány soukromými subjekty a upravovány jinými právními předpisy. Tento typ organizací se podílí na zabezpečování veřejných statků. Často se snaží finančně odlehčit veřejnému sektoru, a to se značnými úsporami, které jim vznikají díky tomu, že poskytují služby, které by měly primárně příslušet danému sektoru. Ve většině případů jsou dané organizace financovány soukromými subjekty, protože pro NNO není vyžadována podpora z veřejných rozpočtů. Nestátní neziskové organizace jsou spolky, nadace, fundace, ústavy, politické strany a politická hnutí, zájmová sdružení právnických osob, registrované církve a náboženské společnosti, školské právnické osoby, veřejné

vysoké školy, veřejné výzkumné instituce, honební společenstva, občanská sdružení včetně odborových organizací (Hejduková a kol., 2018).

Jednou z popsaných NNO jsou zájmová sdružení právnických osob mající právní subjektivitu, která jsou chápána jako sdružení pro ochranu zájmu svých osob např. organizace holdingového typu. Dalším typem je občanské sdružení včetně odborových organizací. Díky těmto sdružením se mohou občané svobodně sdružovat bez povolení státního orgánu. Jsou to například odborové organizace, zahrádkáři, tělovýchovné jednoty, rybářské spolky, chovatelé, včelaři, Český svaz žen a také Český červený kříž. Následující organizací jsou politické strany a politická hnutí, která umožňují občanům podílet se na politickém životě společnosti, a to zejména vytvářet zákonodárné sbory a orgány územních samosprávných celků a místních celků, aniž by potřebovali povolení státních orgánů. Další organizace jsou registrované církve a náboženské společnosti, kterými se rozumí společenství osob, která mají vlastní strukturu, orgány, vnitřní předpisy, ale také projevy víry, náboženské obřady. Církve jsou založené hlavně na svobodném projevení určité víry nebo ke konání bohoslužeb, duchovnímu učení a službám. Následující organizace jsou veřejné vysoké školy, které mají klíčovou úlohu ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti. Jedním z dalších typů organizací jsou školské právnické osoby podle zvláštního právního předpisu. Tyto právnické osoby se zabývají předškolním, základním, vyšším odborným a některými jinými typy vzdělávání (Merlíčková Růžičková, 2011).

2.2.2 Státní neziskové organizace

Státní, nebo také vládní organizace, jsou zřizovány institucemi veřejného sektoru, jako jsou obce, kraje a stát. Stejně jako nestátní neziskové organizace, tyto organizace také zajišťují pro obyvatele vybrané veřejné služby, které mají formu veřejných statků. Zásadní roli mezi českými státními neziskovými organizacemi mají organizační složky a příspěvkové organizace.

V České republice existují dva druhy organizačních složek. První složkou je organizační složka státu, která se zřizuje rozhodnutím příslušného ústředního orgánu státní správy, tím pádem se daný orgán stává také zřizovatelem. Vzniká formou opatření a součástí je také zřizovací listina, ale je možné se setkat s případy, kdy vzniká na základě zvláštního zákona. Zřizovatel dává organizační složce státu možnost disponovat s peněžními prostředky ze státního rozpočtu na dosažení nezbytných potřeb. Samozřejmě nemají

pouze prostředky od zřizovatele, ale také od mimorozpočtových zdrojů (příkladem mohou být peněžité dary, prostředky z fondů nebo zisk z hospodářské činnosti). Organizační složka státu je účetní jednotkou, která může vytvářet vlastní rozpočet. Příkladem mohou být příslušná ministerstva, soudy, státní zastupitelství atd. (Hejduková a kol., 2018).

Druhou složkou jsou organizační složky územních samosprávných celků, které vznikají na základě rozhodnutí voleného orgánu, a to buď zastupitelstva kraje nebo zastupitelstva obce. Tímto rozhodnutím vznikne daná složka na základě usnesení a zřizovací listiny. Příslušný zřizovatel plní funkci výkonného orgánu. Organizační složka ÚSC hospodaří jménem zřizovatele a na rozdíl od organizační složky státu není účetní jednotkou. Zde jsou příkladem například městská policie nebo městští hasiči (Hejduková a kol., 2018).

Stejně jako se rozdělují organizační složky na dva druhy, lze rozlišit i příspěvkové organizace, a to na státní příspěvkové organizace a na příspěvkové organizace územních samosprávných celků. Příspěvkové organizace budou blíže popsány v následující kapitole.

3 Příspěvkové organizace

Příspěvkové organizace, též označovány jako PO, jsou právními osobami, které mají vlastní právní subjektivitu. Jejich úkolem je plnit veřejně prospěšnou činnost. Příkladem PO mohou být mateřské, základní a střední školy (příslušející do oblasti školství), nemocnice (působící v oblasti zdravotnictví), kulturní instituce, domovy pro seniory (patřící do oblasti sociální péče) a také obrana a bezpečnost.

3.1 Charakteristika příspěvkové organizace

Příspěvkové organizace představují jednu z forem vybraných účetních jednotek, které jsou charakterizovány zvláštním způsobem financování tzv. příspěvkem. Jsou to účetní jednotky, které poskytují určité služby nebo výkon za ceny, za které nejsou schopny uhradit své náklady, a proto jim ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu územního samosprávného celku plyne tzv. „příděl“ (neboli příspěvek), který se snaží vyrovnat rozdíly mezi náklady a výnosy (Svobodová, 2021).

Úkolem zřizovatele je poskytnout zřizovací listinu, dále jmenovat a odvolávat ředitele, rozhodovat o způsobu jeho odměňování a kontrolovat stížnosti vydávané proti němu, ale hlavně kontrolovat činnost a hospodaření dané příspěvkové organizace. Pro každý druh příspěvkové organizace jak pro státní, tak pro ty, které jsou zřízené ÚSC platí, že se každá musí řídit jinými pravidly pro hospodaření, například se liší ve způsobu a užití tvorby peněžních fondů. Každý, kdo vykonává jakoukoli činnost pro příspěvkovou organizaci, jako je kontrola hospodaření nebo posuzování účetní závěrky, se musí řídit podle správných předpisů určených pro daný typ organizace (Juránová, Juhászová, 2017).

Příspěvkové organizace jsou upraveny hlavně následujícími právními předpisy:

- Zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech (státních příspěvkových organizací).
- Zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, územních rozpočtů (příspěvkových organizací zřizovaných územními samosprávnými celky a dobrovolnými svazky obcí).

3.2 Rozdělení příspěvkových organizací

Právní systém České republiky rozděluje příspěvkové organizace na dva hlavní celky podle jejich zřizovatele, a to na příspěvkové organizace zřizované státem a na příspěvkové organizace zřizované územním samosprávným celkem.

3.2.1 Příspěvkové organizace zřízené státem

Státní příspěvkové organizace jsou právnické osoby zřizované státem na základě rozhodnutí daného zřizovatele (většinou příslušného ministerstva).

Vykonávají hlavní činnost, která je definována podle zvláštního předpisu nebo zřizovací listinou. Samozřejmě hospodaří s peněžními prostředky ze státního rozpočtu, na kterých se dohodnou s daným zřizovatelem. Dále hospodaří s prostředky svých fondů, s příspěvky získanými jinou než hlavní činností, s peněžními dary od fyzických a právnických osob, s peněžními prostředky poskytnutými ze zahraničí a s peněžními prostředky poskytnutými z rozpočtů územních samosprávných celků a státních fondů, včetně prostředků poskytnutých ČR z Evropské unie a z Národního fondu (Zákon č. 218/2000 Sb.).

Určitým kritériem pro příspěvkové organizace je, že veškeré příjmy jsou prostředky získané pro stát, a proto zákon ukládá dodržování hospodárného nakládání s finančními prostředky. Rozpočet se sestavuje jako vyrovnaný a může zahrnovat pouze náklady a výnosy, které souvisejí s hlavní činností organizace. Samozřejmě si musí počínat nejhospodárněji, jak jen může, ve vztahu ke státnímu rozpočtu. Konečný výsledek hospodaření je tvořen výsledkem hospodaření z hlavní činnosti a ziskem vytvořeným z jiné činnosti po zdanění. Když organizace předpokládá, že rozpočtovaný výsledek hospodaření skončí ztrátou, musí udělat taková opatření, aby zajistila jeho vyrovnaní (Merlíčková Růžičková, 2011).

Podle zákona č. 218/2000 tvoří státní příspěvkové organizace tyto peněžní fondy:

- Rezervní fond je tvořen ze zlepšeného hospodářského výsledku, z přijatých darů a z peněžních prostředků poskytnutých ze zahraničí. Rezervní fond slouží k úhradě zhoršeného výsledku hospodaření, k úhradě sankcí, k doplnění fondu reprodukce majetku a k překlenutí časového nesouladu mezi výnosy a náklady.
- Fond reprodukce majetku je tvořen z odpisů hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku, z hospodářského výsledku, z darů, z výnosů z prodeje

dlouhodobého movitého hmotného a nehmotného majetku. Na druhou stranu se tento fond používá na financování pořízení a technického zhodnocení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku, na financování oprav a udržení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku, a nakonec k úhradě úvěrů přijatých.

- Fond odměn je tvořen z hospodářského výsledku a hradí se z něj přednostně případné překročení prostředků na platy podle zvláštního právního předpisu.
- Fond kulturních a sociálních potřeb je tvořen přidělem na vrub nákladů PO z ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy a náhrady platů.

3.2.2 Příspěvková organizace zřízena ÚSC

Příspěvková organizace tohoto typu je zřízena územním samosprávným celkem, ten je chápán jako obec nebo kraj a jejich příslušná zastupitelstva. Jsou zcela v kompetenci zastupitelstva.

Územní samosprávný celek zřizuje příspěvkové organizace zpravidla za účelem neziskové činnosti, jejíž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu. Hospodaří se svěřeným majetkem podle toho, jak je stanoveno ve zřizovací listině. Stejně jako u státní PO i zde provádí kontrolu daný zřizovatel (Zákon č. 250/2000 Sb.).

Na rozdíl od příspěvkových organizací zřízených státem se příspěvkové organizace zřízené obcí nebo krajem zapisují do obchodního rejstříku jako právnická osoba. Návrh na zapsání podává daný zřizovatel. Zatímco u státních PO se hovoří o příjmech z jiné činnosti tak u těch „obecních“ se mluví o takzvané doplňkové činnosti. Zmíněná doplňková činnost by měla navazovat na hlavní činnost převážně z hlediska hospodárného využití majetku a lidských zdrojů a nenarušovat zmíněné hlavní poslání příspěvkové organizace (Merlíčková Růžičková, 2011).

PO sestavuje střednědobý výhled rozpočtu (je to plán předpokládaných výnosů a nákladů nejméně na 2 následující roky po sestavení daného rozpočtu), který schvaluje zřizovatel. Daný střednědobý výhled rozpočtu musí být zveřejněn na internetových stránkách příslušné organizace, pro kterou je sestaven. Rozpočet PO je plán výnosů a nákladů na rozpočtový rok, který je stejný jako kalendářní rok. Hospodaří s peněžními prostředky získanými vlastní činností a s peněžními prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele, dále s prostředky svých fondů, s peněžními dary, ale také s dotacemi. I PO

zřízená ÚSC tvoří určité fondy, a to rezervní fond, fond investic, fond odměn, fond kulturních a sociálních potřeb (Zákon č. 250/2000 Sb.).

3.3 Vznik a zrušení PO

Příspěvková organizace má svou právní subjektivitu, která dle zákona vzniká při vzniku organizace a zaniká při jejím zániku. Pro vznik PO se musí vyhotovit zřizovací listina.

Podle zákona č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů musí zpravidla zřizovací listina obsahovat tyto náležitosti:

- úplný název zřizovatele, zařazení do okresu v případě obce,
- název, sídlo příspěvkové organizace a identifikační číslo; název musí vyloučit záměnu s jinou organizací,
- vymezení hlavního účelu a odpovídajícího předmětu činnosti,
- označení statutárních orgánů a způsob jejich vystupování,
- vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele, který se dává PO k hospodaření,
- vymezení práv a povinností, která umožní organizaci, aby se svěřený majetkem mohla plnit hlavní účel, za kterým byla založena,
- určení doplňkové činnosti, která navazuje na hlavní účel příspěvkové organizace,
- vymezení doby, na kterou je organizace zřízena.

Zákon č. 219/2000 Sb. vymezuje rušení a zánik ostatních státních organizací včetně příspěvkových ve znění zvláštních právních předpisů. Podle těchto předpisů může organizační složka vykonávající zřizovatelskou (zakladatelskou) funkci rozhodnout o zrušení PO. Příslušná organizace zaniká dnem, který si tato organizační složka určí. Příslušný majetek, se kterým hospodařila PO, přejde na příslušnou organizační složku, která rozhodla o zrušení. Když dochází ke zrušení státní příspěvkové organizace, měla by zjistit skutečný stav majetku a závazků, aktiv a pasiv, skutečností zaúčtovaných na podrozvahových účtech a vypořádat inventarizační rozdíly. Na příkaz zřizovatele musí převést již zmíněný majetek a závazky na organizační složku státu, která rozhodla o zrušení a musí sestavit účetní závěrku a uzavřít účetní knihy. Z toho všeho vyplývá, že když se ruší státní příspěvková organizace, její majetek přechází na organizační složku státu, která rozhodla o zrušení (Svobodová, 2021).

Ke vzniku, rozdělení, sloučení, splynutí nebo zrušení příspěvkových organizací zřizovaných ÚSC dochází dnem, který si zřizovatel určí. Ke sloučení nebo splynutí může docházet pouze u příspěvkových organizací, které mají stejného zřizovatele.

V případě, že se zřizovatel rozhodne pro zrušení příspěvkové organizace ÚSC, je nezbytné, aby ke dni zániku sestavila PO účetní závěrku. Pokud dnem zániku bude 31. 12., sestavuje se řádná účetní závěrka. Pokud je den zániku např. 30. 6., sestavuje se mimořádná účetní závěrka. Stejně jako v předešlém případě musí organizace provést inventarizaci majetku, závazků, aktiv a pasiv a skutečností zaúčtovaných na podrozvahových účtech před dnem zrušení. Jako účetní jednotka musí uzavřít účetní knihy. Zde přechází majetek a závazky na příslušného zřizovatele (Svobodová, 2021).

Při rozdělení zaniká příslušná příspěvková organizace a rozděluje se na dvě nové PO. Opakem rozdělení je splynutí PO, kdy ze dvou zanikajících příspěvkových organizací, vznikne úplně nová PO. Poslední možností je sloučení, kdy se jedna příspěvková organizace přidá ke druhé. To znamená, že ta PO, která se bude přidávat ke druhé, musí sestavit konečnou účetní závěrku a dále pokračovat jako původní PO (Svobodová, 2021).

4 Účetnictví příspěvkových organizací

Účetnictví příspěvkových organizací je náročné, vyžaduje vysokou úroveň přehledu a odpovědnosti a musí být uzpůsobeno specifickým podmínkám financování. Musí dodržovat stejná pravidla a zásady jako ostatní účetní jednotky, avšak mají mnoho dalších specifik, kterými se odlišují.

Účetnictví je upravováno různými zákony, vyhláškami a standardy. Toto jsou jedny z hlavních právních předpisů:

- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů – Tento zákon stanovuje obecná pravidla pro účetnictví v České republice, které musí dodržovat všechny účetní jednotky, ať jsou to právnické osoby nebo neziskové organizace.
- Vyhláška č. 410/2009 Sb. pro některé vybrané účetní jednotky, ve znění pozdějších předpisů.
- České účetní standardy č. 701 až č. 710 pro některé vybrané účetní jednotky.

4.1 Zákon o účetnictví

Jak již bylo zmíněno, příslušný zákon stanovuje obecná pravidla pro vedení účetnictví, ale také upravuje účetní doklady, účetní zápisy, účetní knihy, účetní závěrku, způsoby oceňování, inventarizaci majetku a závazků, a nakonec úschovu účetních záznamů.

Z příslušného zákona vyplývá, že na zákon o účetnictví navazují příslušné vyhlášky a na dané vyhlášky pak navazují jim odpovídající standardy. Legislativní normou v této oblasti je Zákon č. 563/1991, na něj navazuje vyhláška č. 410/2009 a na danou vyhlášku navazují České účetní standardy č. 701 až č. 710.

4.2 České účetní standardy

Ministerstvo financí vydává příslušné české účetní standardy (označované také jako ČÚS), kterými se daná účetní jednotka musí vždy řídit při vedení účetnictví a sestavování účetní závěrky. Účetní standardy jsou součástí právního řádu státu a stanovují přesné postupy pro zaznamenávání účetních případů. Jejich hlavním cílem je poskytnout směrnice pro účtování, ale neupravují detailní postupy pro konkrétní účetní události. (Máče, 2018).

Podle Svobodové (2021) jsou v ČR používány standardy, které postupně navazují na vyhlášku č. 410/2009 Sb. Příslušné ČÚS jsou uvedené v tabulce.

Tab. 1: České účetní standardy pro některé vybrané účetní jednotky

Číslo standardu	Označení
701	Účty a zásady účtování na účtech
702	Otevírání a uzavírání účetních knih
703	Transfery
704	Fondy účetní jednotky
705	Rezervy
706	Opravné položky a vyřazení pohledávek
707	Zásoby
708	Odpisování dlouhodobého majetku
709	Vlastní zdroje
710	Dlouhodobý nehmotný majetek a dlouhodobý hmotný majetek

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

4.3 Účetnictví v obecném pojetí

Účetnictví se týká postupů a pravidel, které musí účetní jednotka dodržovat při zadávání účetních případů a následně při sledování daných účetních operací, majetku a závazků v podniku nebo organizaci. Příslušný podnik nebo organizace musí uchovávat záznamy všech operací, které daná jednotka provede. Také se sestavují účetní výkazy, kterými jsou rozvaha (bilance), výkaz zisku a ztráty a přehled o peněžních tocích (výkaz cash flow). Z toho vyplývá, že účetnictví je klíčovým nástrojem pro správu financí.

Předmětem účetnictví podle Zákona č. 563/1991 Sb. je účtování podvojnými zápisy o stavu a pohybech majetku a dalších aktiv, ale také o závazcích a dalších pasivech a v neposlední řadě o nákladech a výnosech a výsledku hospodaření. Naopak v jednoduchém účetnictví jsou sledovány hlavně výdaje a příjmy.

Podle § 8 ZoÚ musí účetní jednotky vést účetnictví:

- Správné – vést podle Zákona o účetnictví a ostatních právních předpisů souvisejících s tímto zákonem.
- Úplné – mít za dané účetní období (většinou kalendářní rok) zaúčtované všechny účetní případy v účetních knihách nejpozději do konce daného období, aby mohla být sestavena účetní závěrka.
- Průkazné – všechny účetní záznamy organizace jsou průkazné tak, aby se mohla provést inventarizace majetku a závazků společnosti.
- Srozumitelné – musí spolehlivě a jednoznačně určit obsah účetních případů alespoň s použitím účetních metod, obsah účetních záznamů s použitím nástrojů a následnou vazbu mezi nimi.
- Přehledné a zpracované způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů – účetní jednotka musí být schopna splnit úschovu a zpracování účetních dokladů.

Každá účetní jednotka je ve své příslušné kategorii k rozvahovému dni za předpokladu, že nepřekročí alespoň 2 z uvedených hodnot. V českém účetnictví se rozlišují mikro, malé, střední a velké účetní jednotky (Seyfor, a. s., 2021).

V následující tabulce jsou k dispozici hraniční hodnoty pro zařazení účetní jednotky do dané kategorie.

Tab. 2: Kategorie účetních jednotek

Kategorie ÚJ	Celková aktiva	Celkový roční úhrn čistého obratu	Průměrný počet zaměstnanců
Mikro	do 9 milionů Kč	do 18 milionů Kč	do 10
Malá	do 100 milionů Kč	do 200 milionů Kč	do 50
Střední	do 500 milionů Kč	do 1 miliardy Kč	do 250
Velká	nad 500 milionů Kč	nad 1 miliardy Kč	nad 250

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

4.4 Jednoduché účetnictví a podvojně účetnictví

Dle zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví mohou využívat jednoduché účetnictví následující organizace: spolky, odborové organizace a organizace zaměstnavatelů, církve,

náboženské společnosti nebo církevní instituce a honební společenstva. Avšak jsou ještě další podmínky, aby tyto společnosti mohly využívat jednoduché účetnictví. Konkrétně nesmí být registrovány jako plátcí daně z přidané hodnoty (DPH) a zároveň za poslední uzavřené období nesmí dosáhnout příjmů převyšujících 3 miliony Kč. Celková hodnota jejich majetku nesmí přesáhnout 3 miliony Kč. Tyto podmínky mají za cíl zjednodušit účetnictví a daňové povinnosti pro menší neziskové organizace.

Základem jednoduchého účetnictví je peněžní deník pro zaznamenávání příjmů a výdajů na bankovním účtu ale i v pokladně. Další nezbytnou částí evidence je kniha pohledávek a závazků, na které se eviduje to, kdo komu dluží peníze. Zbytek evidencí se odvíjí od toho, zda má osoba nebo společnost nějaké zaměstnance, nebo zda také spravuje majetek. V prvním případě se vede mzdová agenda zaměstnanců, naopak u druhého případu se využívají knihy na evidenci majetku – kniha zásob, kniha dlouhodobého majetku, celní kniha (Solitea, 2022).

Podvojně účetnictví zachycuje účetní operace prostřednictvím dvoustranných záznamů. To znamená, že dochází k zachycování účetních operací na dvou stranách, a to na straně Má dáti a na straně Dal. Díky podvojnosti je pro podnik snazší následná kontrola a inventarizace (Skálová & Suková a kol., 2023).

Podle zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví musí vést podvojně účetnictví tyto účetní jednotky:

- všechny právnické osoby,
- osoby, jejichž obrat za předcházející kalendářní rok přesáhl 25 milionů Kč,
- ty společnosti, kterým to ukládá zvláštní právní předpis,
- podnikatel se může rozhodnou dobrovolně pro vedení účetnictví.

Všechny účetní operace se musí v podniku zachycovat v účetních knihách. Podle Skálové & Sukové a kol. (2023) se v podvojném účetnictví používají tyto účetní knihy:

- Deník – V deníku jsou účetní operace zachyceny chronologicky a časově uspořádány za sebou.
- Hlavní kniha – V hlavní knize se zaznamenávají všechny operace na daných syntetických účtech. Musí se zde uvést i počáteční a konečné zůstatky pro sestavení účetní závěrky.

- Kniha analytických účtů – Mohou se sem přepisovat souhrnné peněžní částky, obraty nebo zůstatky syntetických účtů.
- Kniha podrozvahových účtů – Je zcela v kompetenci podniků, není nikde napsáno, co musí přesně obsahovat.

Účetní jednotka musí provádět vnitřní účetní kontrolu, která se snaží předejít nebo odstranit chyby. Vnitřní účetní kontroly zahrnují delegování povinností a vedení záznamů, které snadno identifikují odchylky od schválených postupů. Vnitřní kontrolní postupy jsou rovněž navrženy tak, aby odstranily nepatřičné chování zaměstnanců a dobrovolníků. Osvědčené postupy vyžadují, aby postupy vnitřní kontroly byly zdokumentovány písemnými zásadami (McCarthy at al., 2012).

4.5 Vedení účetnictví PO

Podle §9 ZoÚ jsou účetní jednotky povinny vést účetnictví v plném rozsahu. V případě příspěvkových organizací je to tak, že mohou vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu za okolností, kdy o tom rozhodl jejich zřizovatel (stát, obec, kraj). Účetní jednotka je povinna vést účetnictví v podvojném zápisu i ve zjednodušeném rozsahu. Účetní jednotky, které vedou účetnictví ve zjednodušeném rozsahu dle § 13a ZoÚ sestavují účtový rozvrh, v němž mohou uvést jen účtové skupiny a mohou spojit účtování v peněžním deníku s účtováním v hlavní knize.

Jakmile by účetní jednotka přestala splňovat podmínky pro to, aby mohla vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, náleží jí ho opět vést v plném rozsahu. Změna v rozsahu vedení účetnictví se uskuteční k prvnímu dni účetního období následujícího po období, ve kterém daná účetní jednotka nesplnila podmínky (Svobodová, 2021).

4.6 Směrná účtová osnova a účtový rozvrh

Holíková (2011) rozlišuje více druhů účtových osnov, a to směrnou účtovou osnovu pro podnikatele, pro banky a finanční instituce, pro pojišťovny, pro organizační složky státu a příspěvkové organizace, pro nevýdělečné organizace (občanská sdružení, církve, nadace), pro politické strany a hnutí a pro zdravotní pojišťovny.

Podle §14 ZoÚ je směrná účtová osnova určitý seznam, který říká, jak mají být uspořádány a označeny účtové třídy, případně účtové skupiny nebo syntetické účty pro sledování majetku, závazků, nákladů, výnosů a výsledku hospodaření. Toto uspořádání

je důležité pro sestavování účetní závěrky. Někdy může tato osnova také specifikovat, jak mají být pojmenovány a uspořádány analytické účty nebo podrozvahové účty pro sledování konkrétních aspektů hospodaření.

Směrná účtová osnova obsahuje číslo a název pro jednotlivé účtové třídy, jednotlivé účtové skupiny, jednotlivé syntetické účty, jednotlivé podrozvahové třídy, jednotlivé podrozvahové skupiny, a nakonec jednotlivé podrozvahové účty (Svobodová, 2021).

Účtový rozvrh je základní seznam, který určuje, jak budou zaznamenávány účetní operace v informačním systému pro účetnictví. Tento rozvrh definuje účty pro zaznamenávání vlastních účetních operací, rozděluje analytické účty v souladu se směrnou účtovou osnovou, snaží se vyhovět požadavkům ve výkaznictví a finančnímu řízení (Svobodová, 2019).

V § 14 ZoÚ se uvádí, že každá účetní jednotka je povinna sestavit účtový rozvrh na základě směrné účtové osnovy pro účty potřebné k zaúčtování všech účetních případů a k sestavení účetní závěrky dané účetní jednotky.

4.7 Účetní závěrka

Dle §18 Zákona o účetnictví sestavují účetní jednotky účetní závěrku, která obsahuje rozvahu, výkaz zisku a ztráty a v neposlední řadě přílohu (ta vysvětluje a doplňuje rozvahu a VZZ). U obchodních korporací obsahuje účetní závěrka již zmíněné výkazy ale dále ještě přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu.

Podle Drbohlavové (2023) má účetní uzávěrka určité fáze a probíhá před sestavením účetní závěrky. První fází jsou přípravné práce, kde se prověřuje převod zůstatků na účtech a provádí se inventarizace majetku a závazků. Další fází je doúčtování operací k poslednímu dni období, kde se provádí hlavně zúčtování kurzových rozdílů, časového rozlišení, odhadů, zásob na cestě a rezerv. Poslední fází je zjištění hospodářského výsledku, výpočet daně a uzavření knih.

Príslušná účetní závěrka za účetní období musí obsahovat tyto náležitosti:

- Buď obchodní firmu nebo název a sídlo, nebo naopak obchodní firmu nebo jméno, bydliště a sídlo.
- Identifikační číslo osoby.
- Právní formu účetní jednotky.

- Předmět podnikání nebo jiné činnosti, případně účel, za kterým byla zřízena.
- Rozvahový den nebo okamžik, ke kterému je sestavena.
- Okamžik sestavení účetní závěrky.
- Podpisový záznam (§18 odst.3 ZoÚ).

Účetní jednotka je povinna sestavit účetní závěrku v plném nebo zkráceném rozsahu. Kategorizace účetních jednotek určuje, kdo jakou účetní závěrku musí sestavit a také, jestli musí přikládat danou přílohu.

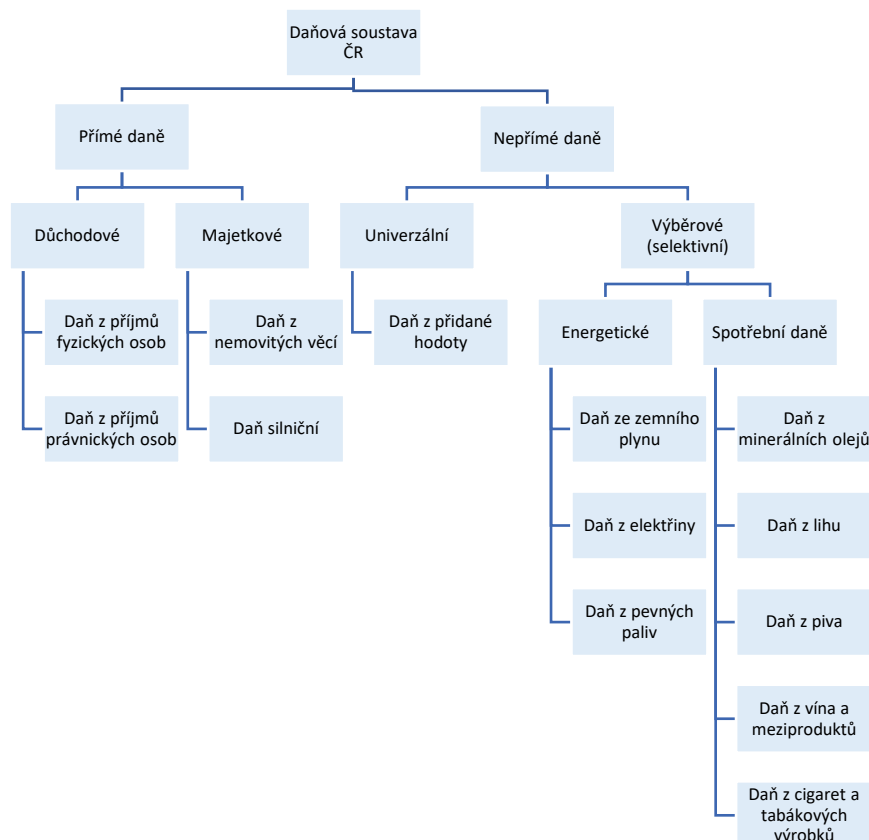
5 Daně příspěvkových organizací

Daně příspěvkových organizací závisí na zákonech příslušné země, ve které se platí. Obecně se dá říci, že některé příspěvkové organizace, které dostávají finanční prostředky od svých zřizovatelů, mohou využít daňová zvýhodnění. To znamená, že mohou být osvobozeny od některých daní, nebo pro ně mohou platit nižší sazby. Některé příspěvkové organizace mohou mít výhodu v tom, že neplatí daň z příjmů, zejména pokud jsou jejich příjmy spojeny s veřejnou službou určenou pro obyvatele.

5.1 Daňová soustava ČR

Daňová soustava představuje určitý systém daní, který je provázaný zákony, který se snaží zabezpečit příjmy státního rozpočtu vybíráním příslušných daní a poplatků. V České republice je daňová soustava tvořena přímými a nepřímými daněmi.

Obr. 1: Daňová soustava ČR

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

5.2 Daň z příjmů

Daň z příjmů je hlavní formou daně v České republice, která se týká právnických osob, fyzických osob, ale i neziskových organizací. Upravuje ji Zákon č. 586/1992Sb., o dani z příjmů, který vymezuje vše potřebné pro danou daň.

Morávek (2021) uvádí, že zdaňování příspěvkových organizací neboli veřejně prospěšných poplatníků je velice specifické. Aby byla společnost veřejně prospěšnou, musí v souladu se svými stanovami, zakladatelskou listinou, zákonem a rozhodnutím orgánu veřejné moci vykonávat hlavní činnost, která není podnikáním. Vždy se musí hledět na to, co je napsáno a vymezeno ve zřizovací listině dané organizace.

Příjmy, které se zahrnují do daně z příjmu PO, jsou odlišné od příjmů, které naopak používají ostatní právnické osoby. §18a uvádí čtyři typy příjmů, které jsou vždy předmětem daně u veřejně prospěšného poplatníka, a to příjmy z reklam (reklamy jsou v praxi hodně často zaměňovány se sponzorským darem; je třeba si uvědomit, že dar je jednostranný právní akt), z členského příspěvku, v podobě úroků (tyto příjmy jsou podle ZDP zdaňovány zvláštní sazbou daně ve výši 15 %) a z nájemného s výjimkou nájmu státního majetku. Naopak mezi příjmy, které nejsou předmětem daně, patří dotace, příspěvek, podpora nebo jiná plnění z veřejného rozpočtu, podpora od Vinařského fondu, výnos daně nebo úplata, která je příjmem státního rozpočtu za převod, užívání, nájem a prodej státního majetku (Marková, 2023).

Aby se mohla vypočítat daň z příjmu je potřeba zjistit výsledek hospodaření jak z hlavní činnosti, tak i z doplňkové činnosti. U hlavní činnosti se stane předmětem zdanění pouze tehdy, pokud bude mít kladný výsledek. V opačném případě, kdy je hospodářský výsledek záporný, se hlavní činnost nestává předmětem zdanění. U doplňkové činnosti je jedno, zda je zisková či ztrátová, vždy se stává předmětem zdanění. Ke zjištěnému výsledku hospodaření se dále přičtou položky zvyšující základ daně, následně se odečtou položky snižující základ daně, z toho vznikne základ daně před odpočty. Od tohoto základu se dále odečítají odpočty a zjistí se výsledný základ daně zaokrouhlený na celé tisícičkoruny dolů. Dále se vypočte daň, odečtou se slevy a zjistí se, zda vzniká přeplatek či nedoplatek. Posledním krokem je podání daňového přiznání, které nemusí podat ty organizace, které mají pouze příjmy, které nejsou předmětem daně a dále také příjmy, které jsou od daně osvobozené (Rylková, 2019).

5.3 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty je jednou ze základních daní. Předmětem příslušné daně je dodání zboží za úplaty, stejně tak poskytnutí služeb za úplaty, dále pořízení zboží z členských států, ale také pořízení nového dopravního prostředku z členského státu. S tím souvisí i dovoz zboží. Osoba povinná k dani z přidané hodnoty uskutečňuje samostatně ekonomickou činnost, ale může to být i právnická osoba, která nebyla založena za účelem podnikání, která uskutečňuje ekonomickou činnost. Samozřejmě i příspěvkové organizace se mohou stát plátcí DPH.

V České republice se DPH rozděluje na tři sazby daně, a to základní sazba 21 %, první snížená sazba DPH 15 % a nakonec druhá snížená sazba DPH 10 %. Do druhé snížené sazby se řadí zejména toto zboží a služby – kojenecká výživa, léky, tištěné a elektronické knihy, pitná voda z vodovodu, hromadná doprava, půjčování knih, kadeřnické služby, oprava obuvi a stravování a podávání nápojů v restauraci. Naopak do druhé snížené sazby patří – potraviny včetně nápojů, rostliny, brožury a letáky, zdravotnické prostředky a pomůcky, letecká hromadná doprava, likvidace komunálního odpadu. Do základní sazby DPH spadají ostatní druhy zboží a služeb, které nejsou specifikované v zákoně o dani z přidané hodnoty. Stravovací služby a podávání nápojů ve školství a zdravotnictví je od daně z přidané hodnoty osvobozeno. (Marková, 2023).

Od roku 2024 se ze tří sazeb DPH stanou pouze dvě. Zůstane základní sazba 21 % a snížená sazba 12 %. Tím pádem se některé položky, které byly v 10 % a 15 % sazbě daně přesunou buď do 21 % nebo 12 % sazby. To znamená, že některé zboží a služby z 15 % sazby se přesunou do 21 % nebo do 12 % sazby. Většina zboží a služeb ze druhé snížené sazby daně se přesune do 12 % sazby daně. Speciální položkou jsou knihy, které nebudou podléhat žádné sazbě, budou od příslušné daně osvobozené (Ministerstvo financí, 2023).

5.4 Silniční daň

Zmíněnou daň upravuje zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční. Od roku 2022 je silniční daň upravena a zúžena. Předmětem daně jsou zdanitelná vozidla kategorie N2 a N3 a jejich přípojná vozidla kategorie O3 a O4, která jsou registrována v registru silničních vozidel v ČR. Z toho vyplývá, že osobní automobily již nejsou předmětem daně silniční. Z pohledu příspěvkových organizací již není podstatné, za jakým účelem je auto pořízeno

a používáno. Důležité je pouze, zda je zapsáno v registru silničních vozidel ČR a zda je to zdanitelné vozidlo, u kterého je daň vyšší než 0 (Marková, 2023).

5.5 Daň z nemovitých věcí

Daň z nemovitých věcí je upravena zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí (též označovaný jako ZDNV) a dalšími souvisejícími zákony, na kterých se usnesla Česká národní rada. Hlavní ZDNV tvoří dvě hlavní podkategorie, a to daň z pozemků a daň ze staveb a jednotek.

Daň z pozemků se zabývá pozemky registrovanými v katastru nemovitostí na území České republiky. Ve většině případů je poplatníkem daně z pozemků vlastník příslušného pozemku, ale existují i speciální případy, kdy vlastníkem pozemku je Česká republika, ale poplatníkem příslušné daně je státní příspěvková organizace, která má právo s příslušným pozemkem hospodařit (Marková, 2023).

Druhou částí zákona je daň ze staveb a jednotek. Předmětem daně ze staveb a jednotek nacházejících se na území ČR jsou zdanitelné stavby, které jsou dokončené nebo užívané, a kterými se rozumí budova podle katastrálního zákona nebo inženýrská stavba. Ale také to mohou být zdanitelné jednotky neboli jednotky dokončené nebo užívané. Poplatníkem daně je stejně jako v předchozím případě vlastník zdanitelné stavby či zdanitelné jednotky. Stejně jako tomu bylo u pozemků, tak i zde může být vlastníkem ČR, ale poplatníkem PO, která hospodaří s příslušnou zdanitelnou stavbou či zdanitelnou jednotkou (Marková, 2023).

6 Představení organizace

Pro zpracování praktické části bakalářské práce byla vybrána Základní škola Josefa Hlávky Přeštice někdy označována též ZŠ Josefa Hlávky Přeštice.

Počátky školství v Přešticích sahají až do 13. století. Původně zde byly hlavně chlapecké školy, které se později spojily i s dívčími. Od roku 1887 se začala využívat budova v Rebcově ulici. O více než 100 let později vznikla druhá budova školy v ulici Na Jordáně, která se slavnostně otevřela roku 1996. V tu chvíli se rozdělil první a druhý stupeň základní školy. V roce 2012 získala škola čestný název po nejvýznamnějším přeštickém rodákovi Josefu Hlávkoví. Tím vznikl název Základní škola Josefa Hlávky Přeštice. Za období přeštického školství se v Přešticích vystřídal několik názvů škol, ale ještě více ředitelů.

V současné době využívá škola školní družinu pro děti od 1. – 3. třídy, ale také zajišťuje školní jídelnu na obou stupních pro všechny žáky, učitele i nepedagogické pracovníky. V průběhu školního roku se škola snaží žákům nabízet mnoho mimoškolních aktivit, jako jsou různé zájezdy např. do Anglie a lyžování v Rakousku nebo také aktivity jako plavání, nebo jízda na kole na dopravním hřišti atd. Nabízí také spoustu školních kroužků zaměřených na široké spektrum činností vedených pedagogickými pracovníky školy, jako jsou pěvecké sbory a flétničky, sportovní lezení, kroužek florbalu, atletický klub, ale také cvičení z matematiky a českého jazyka, které slouží jako příprava pro žáky hlásící se na střední školy s přijímacími zkouškami.

Ve školním roce 2022/2023 se škola plně zapojila do různých veřejných aktivit, které byly pořádány organizacemi působícími ve městě, nebo byly přímo městem Přeštice organizovány. Škola dlouhodobě spolupracuje s různými spolky působícími v sociální oblasti, kdy například děti z družiny namalovaly vánoční přání pro seniory. Nedílnou součástí prezentace školy je také Vánoční jarmark, na kterém děti prodávají své výrobky. Součástí prezentace školy jsou i koncerty školních pěveckých sborů Skalka a Skaláček, ale také Přeštických flétniček.

Škola dlouhodobě velice dobře spolupracuje především se svým zřizovatelem a dalšími důležitými subjekty. Důležitým partnerem při zajištění vzdělávacích, kulturních a naučných akcí je Kulturní a komunitní centrum Přeštice a Dům historie Přešticka. Škola se snaží zapojovat i do mnoha preventivních programů.

Obr. 2: Logo školy

Zdroj: zsprestice.cz (2024)

Základní údaje z výroční zprávy pro rok 2022/2023:

Název školy:	Základní škola Josefa Hlávky Přeštice
Úplná adresa:	334 01 Přeštice: Na Jordáně 1146
Právní forma:	příspěvková organizace
Zápis do rejstříku škol:	1. 1. 2005
IČO:	491 81 891
Ředitel školy:	Mgr. Petr Fornouz
Ve funkci od:	1. 8. 2013
Název a adresa zřizovatele:	Město Přeštice, Masarykovo náměstí 107, 334 01 Přeštice
Školská rada:	Dva zástupci zřizovatele Dva zástupci rodičovské veřejnosti Dva zástupci školy

Základní škola Josefa Hlávky je rozdělena do dvou budov. Jedna budova je v Rebcově ulici, kde je 1. stupeň základní školy (1. – 5. třída). Druhá budova je v ulici Na Jordáně, kde je 2. stupeň základní školy (6. – 9. třída). Z toho vyplývá, že škola zajišťuje pouze jeden obor vzdělání, a to Základní škola, studium denní. V tuto chvíli ji navštěvuje 997 žáků o které se stará 106 pedagogických i nepedagogických pracovníků, z toho jich je 74 pedagogických.

7 Hospodaření organizace

Hospodaření Základní školy Josefa Hlávky Přeštice vychází z výroční zprávy pro rok 2022, kde příjmy činily celkem 81 570 000 Kč a výdaje 80 915 000 Kč. Více než polovinu příjmu činily dotace na přímé výdaje ze státního rozpočtu, které byly ve výši 66 880 000 Kč a druhými nejvyššími příjmy byly dotace na provozní výdaje od zřizovatele, které byly ve výši 9 100 000 Kč. Je zřejmé, že škola dostává mnohem více peněz od státu než od svého zřizovatele, Města Přeštice. Další příjmy se skládaly z poplatků od rodičů (platby za školní družinu a platby za kroužky), poplatky za stravování, příjmy z Hlávkovy nadace nebo také příjmy z doplňkové činnosti. Škola si výdaje dělí na investiční, které tvoří jen malou část výdajů a na neinvestiční, pod které dále řadí přímé náklady a provozní náklady. Největší část výdajů patří přímým nákladům, kam spadají náklady na platy pracovníků (tvoří 2/3 neinvestičních výdajů, což je 50 116 000 Kč), zákonné odvody nebo také náklady na učební pomůcky, cestovné, úrazové pojištění, ale také náhrady mzdy. Do provozních nákladů spadají náklady na spotřebu materiálu, energie, opravu a údržbu a ostatní služby.

Obr. 3: Střednědobý výhled rozpočtu na roky 2025–2028 (v tisících Kč)

Položka	Poznámka	2025	2026	2027	2028
Výnosy z činnosti (602)		2 900,00	2 900,00	2 900,00	2 900,00
Výnosy z činnosti (603)		100,00	100,00	100,00	100,00
Výnosy z transferů - příspěvek zřizovatele		12 284,00	12 284,00	12 284,00	12 284,00
Výnosy z transferů - jiné zdroje		72 800,00	72 800,00	72 800,00	72 800,00
Ostatní výnosy jinde neuvedené (649, 669)		10,00	10,00	10,00	10,00
Výnosy celkem		88 094,00	88 094,00	88 094,00	88 094,00
Spotřeba materiálu (501)		6 900,00	6 900,00	6 900,00	6 900,00
Spotřeba energie (502)		1 200,00	1 200,00	1 200,00	1 200,00
Opravy a udržování (511)		2 500,00	2 500,00	2 500,00	2 500,00
Ostatní služby (518)		1 750,00	1 750,00	1 750,00	1 750,00
Osobní náklady (521, 524, 527, 528)		74 000,00	74 000,00	74 000,00	74 000,00
Odpisy dlouhodobého majetku (551)		400,00	400,00	400,00	400,00
Náklady z drobného dlouhodobého majetku (558)		1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00
Ostatní náklady jinde neuvedené (525, 549, 512)		200,00	200,00	200,00	200,00
Náklady celkem		87 950,00	87 950,00	87 950,00	87 950,00
Výsledek hospodaření		144,00	144,00	144,00	144,00

Zdroj: zsprestice.cz (2024)

7.1 Předpisy v rámci organizace

Jelikož Základní škola Josefa Hlávky Přeštice je příspěvkovou organizací zřizovanou územním samosprávným celkem Městem Přeštice a vede podvojný účetnictví, řídí se těmito právními předpisy:

- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů,
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

I přes to, že je to příspěvková organizace, dopadá na ni povinnost vypočítat a odvést daně, proto se řídí:

- Zákonem č. 280/2009 Sb., Daňový řád.

Samozřejmě má škola vlastní vnitřní předpisy a směrnice, kterými se musí řídit a nesmí je porušovat. Zde jsou některé z předpisů a směrnic:

- Oběh účetních dokladů, účetní rozvrh.
- Postup při časovém rozlišování nákladů, výnosů, příjmů a výdajů.
- Odpisování dlouhodobého majetku.
- Inventarizace majetku a závazků podle §29 a §30 Zákona o účetnictví.
- Evidence majetku.
- Účtování majetku.
- Stanovení pokladního limitu základní školy a školní jídelny.
- Vnitřní kontrolní systém školy v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě.
- Mzdový předpis.
- Skartační řád.
- Účtování nákladů, které se týkají více středisek (kde není možné určit přesnou částku, je účtování nákladů rozloženo procentuálně mezi střediska základní škola, školní jídelna a školní družina – týká se to bankovní poplatků, technického poradenství a čistících prostředků).

7.2 Hlavní činnost a doplňková činnost

Hlavní činností a předmětem činnosti školy je základní vzdělání pro děti na prvním a druhém stupni, ale také zájmové vzdělávání. Škola vykonává tyto činnosti škol a školských zařízení – základní škola, školní družina, školní jídelna, která je zřízena také pro závodní stravování zaměstnanců právnické osoby.

Zřizovatel dovoluje škole zřídit si doplňkovou činnost, která bude navazovat na její hlavní účel, ale zároveň doplňková činnost nenaruší plnění hlavního účelu příspěvkové organizace. Doplňková činnost musí mít oddělené sledování finančního hospodaření od hlavní činnosti a také nesmí být ztrátová. To jsou podmínky, které musí být dodrženy při zřízení doplňkové činnosti. Doplňková činnost školy zahrnuje:

- hostinskou činnost (do výše kapacity školní jídelny),
- realitní činnost (pronájem nebytových prostor školy, pronájem venkovních sportovišť),
- pronájem služebních bytů v budovách školy,
- provozování tělovýchovných a sportovních zařízení a organizování sportovních činností,
- mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti,
- ubytovací služby (poskytování ubytování v nebytových prostorách školy),
- pořádání kulturních produkcí,
- reklamní činnost, marketing, mediální zastoupení.

7.3 Financování školského zařízení

Základní škola Josefa Hlávky je financována vícezdrojově. To znamená, že dostává peníze z rozpočtu od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT), z rozpočtu Krajského úřadu, provozní příspěvky od zřizovatele a další zdroje jako dotace a dary.

Rozpočet od MŠMT vychází vždy ze skutečnosti, kterou škola uvede ve výkazech ke 30. září (což je počet žáků, počet tříd a jejich průměrná naplněnost). Parametry týkající se maximálního počtu odučených hodin, které může stát financovat ze státního rozpočtu, jsou stanoveny právními předpisy, příslušným Nařízením vlády a vyhláškami.

Dalším již zmíněným zdrojem financování školy je rozpočet Krajského úřadu, což znamená, že k financím z rozpočtu od MŠMT se přidají ještě finance na zajištění školního stravování a školní družinu. MŠMT společně s Krajským úřadem posílá škole finanční prostředky neboli prostředky na přímé výdaje na vzdělávání a školské služby (to mohou být platy, náhrady platů, výdaje na náklady s výukou žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, výdaje na učební pomůcky, výdaje na školní potřeby a na učebnice, výdaje školy na dopravu při vzdělávacích akcích a výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků v rámci jejich činnosti).

Dalším zdrojem financování je provozní příspěvek o zřizovatele (zde se jedná o Město Přeštice), který zajišťuje provozní a investiční výdaje škol, které zřizuje (jsou výdaje na pořízení dlouhodobého majetku a na technické zhodnocení dlouhodobého majetku. Město

Přeštice může přispívat škole i na neinvestiční výdaje, které jsou jinak hrazené ze státního rozpočtu.

Posledním zdrojem financování, které škola dostává, jsou dotace případně dary. Většinou jsou to dotace na školské vybavení nebo na rekonstrukci, modernizaci či zlepšování školního zázemí nebo techniky pro žáky, ale také pro zaměstnance.

8 Vedení účetnictví

Účetnictví si Základní škola Josefa Hlávky zpracovává od roku 2022 sama. Dříve bylo zpracováno specializovaným externistou na vedení účetnictví pro školy, školská zařízení a příspěvkové organizace. Škola zpracovává účetnictví v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, a s navazujícími vyhláškami pro organizace, které nevytvářejí svoji činností zisk a vedou podvojně účetnictví. S tím souvisí i České účetní standardy a vnitřní předpisy, které musejí dodržovat.

Škola sestavuje řádnou účetní závěrku v plném rozsahu, která obsahuje rozvahu, výkaz zisku a ztráty a přílohu. Účetní jednotka zpracovává účetnictví za účetní období, kterým je pro ně kalendářní rok.

Zhodnocení finanční situace školy bude vycházet z poskytnutých výkazů z roků 2020, 2021 a 2022.

8.1 Účtový rozvrh a střediska

Škola se řídí dle doporučeného účtového rozvrhu, který si dále rozděluje podle různých zakázek a středisek. Syntetické účty se řídí dle příslušné vyhlášky a dále si je škola rozděluje do daných analytických účtů, které se musí řídit podle určitých pravidel. Například účtová skupina 67 a dále syntetický účet 672 si škola dále dělí na několik analytických účtů. Příklady některých z nich jsou ukázány v tab. 3.

Tab. 3: Rozdělení syntetického účtu 671

Účtová skupina	Syntetický účet	Analytický účet
67 výnosy z transferů	672 výnosy z transferů	000 – výnosy prostředků rozpočtů ÚSC
		010 – dotace KÚ účetní zakázky
		020 – příspěvek na činnost zřizovatel
		023 – dotace český atletický svaz
		028 – Příspěvek od Hlávkovy nadace
		050 – investiční transfer (modernizace)

Zdroj: Účtový rozvrh pro rok 2024 Základní školy Josefa Hlávky Přeštice, vlastní zpracování

Střediska, podle kterých škola rozděluje některé syntetické účty:

- 15 školní družina,
- 16 školní jídelna,
- 17 ZŠ Na Jordáně,
- 18 ZŠ Na Jordáně bufet,
- 20 ZŠ Na Jordáně – byt školník,
- 21 ZŠ Na Jordáně – tělocvičny a hřiště,
- 91 pronájem školních prostor,
- 96 školní jídelna – cizí strážníci.

Dále si škola rozděluje určité zakázky:

- 1 Krajský úřad,
- 2 provoz – Město Přeštice,
- 4 vlastní zdroje – byty,
- 5 Hlávková nadace,
- 6 logopedie,
- 7 doplňková činnost,
- 8 vlastní zdroje.

Doporučený účtový rozvrh dle vyhlášek pro příspěvkové organizace a organizace, které nevytvářejí zisk, se řídí dle účtových tříd a účtových skupin. Škola si dále sama určila účty v účtové skupině 9.

Účtová skupina 0 = Dlouhodobý majetek (zde má škola všechn dlouhodobý hmotný i nehmotný majetek, odpisovaný i neodpisovaný, pořízení dlouhodobého majetku, poskytnuté zálohy na majetek a oprávkky k němu).

Účtová skupina 1 = Zásoby a opravné položky (zde má škola materiál, zásoby vlastní výroby, zboží a opravné položky).

Účtová skupina 2 = účty rozpočtového hospodaření, krátkodobý finanční majetek a krátkodobé úvěry a půjčky (v této skupině jsou bankovní účty organizačních složek státu a běžné účty státních fondů, bankovní účty samosprávných celků, ostatní bankovní účty, peníze, krátkodobé půjčky a úvěry).

Účtová skupina 3 = zúčtovací vztahy (krátkodobé pohledávky, krátkodobé závazky, zúčtování se zaměstnanci a institucemi, zúčtování daní, dotací a ostatní zúčtování, dále pak pohledávky a závazky ze správy daní a z ručení a finančních operací, účty příštích období a dohadné účty).

Účtová skupina 4 = jmění účetní jednotky, fondy účetní jednotky, výsledek hospodaření, rezervy, dlouhodobé závazky a pohledávky, dlouhodobé zálohy na transfery, závěrkové účty a zvláštní zúčtování.

Účtová skupina 5 = náklady (spotřebované nákupy, služby, ostatní náklady, daně a poplatky, odpisy, rezervy a opravné položky, náklady na transfery, daň z příjmů a ostatní náklady, které nespádají do předešlých tříd).

Účtová skupina 6 = výnosy (výnosy z vlastních výkonů a zboží, ostatní výnosy, výnosy z transferů, výnosy ze sdílených daní a poplatků).

Účtová skupina 9 = podrozvahové účty – majetek účetní jednotky, krátkodobé podmíněné pohledávky z transferů a krátkodobé podmíněné závazky z transferů, podmíněné pohledávky z důvodů užívání majetku jinou osobou, podmíněné závazky z důvodu užívání cizího majetku, ostatní podmíněná aktiva a pasiva a vyrovnávací účty.

8.2 Aktiva a pasiva

Celková aktiva školy vykazovala postupný nárůst přibližně o 3 miliony Kč během posledních 3 let. V tabulce číslo 4 jsou ukázány brutto hodnoty aktiv, které mají v rozvaze nějaký konečný zůstatek. Škola má i aktiva, která během roku upraví o korekce a tím pádem mají na konci období v konečné rozvaze nulový zůstatek. Příslušnými účty jsou software, drobný dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek. Celkově mívá škola o polovinu menší zůstatek v nettu než v bruttu, který je zajištěný již zmíněnými korekcemi. Největší část aktiv tvoří oběžná aktiva, zejména pak běžný účet, který tvoří polovinu aktiv. Jednu část tvoří také běžný účet Fondu kulturních a sociálních potřeb, který je důležitý pro financování a podporu různých kulturních akcí, sociálních programů a jiných podporovaných činností, které jsou v kompetenci tohoto fondu. Krátkodobé pohledávky každý rok kolísaly oproti předešlému. Tyto změny mohou naznačovat určité výkyvy ve vztazích s odběrateli a s ústředními vládními institucemi. Zůstatek na účtu stavby ukazuje, že škola má prostředky na modernizaci svých budov, které probíhají od začátku roku 2022.

Tab. 4.: Aktiva školy v letech 2020, 2021, 2022 (v tis. Kč)

Ozn.	Název položky	Účet	2020	2021	2022
	AKTIVA CELKEM		15 351	17 699	18 702
A.	Stálá aktiva		3 933	3 791	5 794
II.	Dlouhodobý hmotný majetek		3 933	3 791	5 794
3.	Stavby	021	2 636	2 557	4 631
4.	Hmotné movité věci	022	1 297	1 234	1 163
B.	Oběžná aktiva		11 418	13 908	12 908
I.	Zásoby		53	80	142
2.	Materiál na skladě	112	53	80	142
II.	Krátkodobé pohledávky		1 838	2 980	1 808
1.	Odběratelé	311	109	2	12
5.	Jiné pohledávky z HČ	315	225	287	365
17.	Pohledávky za vybranými ústředními vládními institucemi	346	24	1 063	1 213
30.	Náklady příštích období	381	88	241	218
32.	Dohadné účty aktivní	388	1 392	1 387	-
III.	Krátkodobý finanční majetek		9 527	10 848	10 958
9.	Běžný účet	241	8 286	9 165	8 974
10.	Běžný účet FKSP	243	1 192	1 608	1 905
17.	Pokladna	261	49	75	79

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních podkladů pro roky 2020, 2021 a 2022 (2024)

Příspěvky a dotace jsou hlavním příjmem Základní školy Josefa Hlávky Přeštice. Bez těchto příjmů by škola nemohla fungovat, proto má v aktivech účet 346 pohledávky za vybranými ústředními vládními institucemi, od kterých škola očekává příjem peněz. Během let se škole pohledávka postupně zvyšovala z několika tisíc až na milion Kč. To může znamenat, že se škola více angažuje ve vybraných státních projektech pro zlepšení studijního prostředí pro žáky a pedagogy, ale dalším důvodem může být také zavření škol v důsledku pandemie Covid-19. Škola od státu očekává příjem peněz z pohledávek na určité projekty, a to především projekty jako je Cesta k moderní škole, Zelená škola, Nově k porozumění cizím jazykům nebo Učíme se moderně. Stejně tak očekává příjem peněz z pohledávek na posílení platové úrovně pedagogických pracovníků na zlepšení jejich angažovanosti v rámci školních projektů a kroužků pro žáky. Naopak škola nemá žádné

pohledávky ke svému zřizovateli i přes to, že během každého roku jim pohledávky vůči zřizovateli vznikají, například v době pandemie měli pohledávku na zajištění péče v rámci nouzového stavu.

Příslušné pohledávky za státním rozpočtem si škola dává na účet 346 a následně daný účet rozpouští na výnosových účtech podle toho, jestli jsou to dotace na úhradu nákladů (účet 648) nebo jestli jsou to finanční dotace (účet 668). Příslušnou dotaci může škola použít i na pořízení dlouhodobého hmotného nebo nehmotného majetku na účtu pořízení majetku (účet 041 nebo 042).

Tab. 5.: Příklad účtování získávání dotace

Text	MD	D
Příslib dotace	378	346
Získání peněžních prostředků	221	378
Použití poskytnuté dotace ze státního rozpočtu na úhradu nákladů	346	648
Předpis sankcí při nesprávném použití dotace	545	346
Čerpání finanční dotace	346	668
Čerpání investiční dotace na pořízení dlouhodobého majetku	346	041, 042

Zdroj: Vlastní zpracování (2024)

Celková pasiva školy se musejí rovnat jejím aktivům, což odpovídá ve všech třech zmíněných letech, za které jsou zkoumány. Pasiva jsou rovnoměrně rozdělena mezi vlastní a cizí zdroje, to znamená že škola je z poloviny financována vlastními zdroji. Na financování se podílí více subjektů, jako je stát, krajský úřad nebo Město Přeštice jako zřizovatel. Vlastní kapitál školy během let kolísal. Během zkoumaného období klesl a následně vzrostl zpět. Tento pokles může být způsoben ztrátou výsledku hospodaření v roce 2021 a následným zvýšením výsledku hospodaření v roce 2022. Zmíněný obrat výsledku hospodaření ze ztráty na zisk naznačuje zlepšení finanční situace. Škola si vytváří vlastní fondy, které během tří let vzrostly přibližně o půl milionu Kč. Příslušnými fondy, kterým se zvýšil zůstatek, jsou fond odměn, fond kulturních a sociálních potřeb, rezervní fond a fond reprodukce majetku a investic.

Tab. 6.: Pasiva školy pro roky 2020, 2021 a 2022 (v tis. Kč)

Ozn.	Název	Účet	2020	2021	2022
	PASIVA CELKEM		15 351	17 699	18 702
C.	Vlastní kapitál		9 943	7 178	9 131
I.	Jmění účetní jednotky a upravující položky		2 853	3 019	2 758
1.	Jmění účetní jednotky	401	1 913	2 122	759
3.	Transfery na pořízení DM	403	939	896	1 999
II.	Fondy ÚJ		4 224	4 209	5 717
1.	Fond odměn	411	805	805	805
2.	Fond kulturních a sociálních potřeb	412	1 400	1 729	1 989
3.	Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hospodaření	413	993	859	509
4.	Rezervní fond z ostatních titulů	414	809	401	335
5.	Fond reprodukce majetku a investic	416	215	414	2 078
III.	Výsledek hospodaření		-133	-50	655
1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období		-133	-50	655
D.	Cizí zdroje		8 408	10 521	9 570
II.	Dlouhodobé závazky		1 801	1 801	2 100
2.	Přijaté návratné finanční výpomoci dlouhodobé	452	-	-	2 100
8.	Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery	472	1 801	1 801	-
III.	Krátkodobé závazky		6 606	8 719	7 470
5.	Dodavatelé	321	66	123	300
7.	Krátkodobé přijaté zálohy	324	-	24	614
10.	Zaměstnanci	331	3 627	4 949	3 956
12.	Sociální zabezpečení	336	1 519	1 932	1 502
13.	Zdravotní pojištění	337	655	836	650
16.	Ostatní daně, poplatky	342	738	675	436
32.	Krátkodobé přijaté zálohy na transfery	374	-	142	10
38.	Ostatní krátkodobé závazky	378	-	34	-

Zdroj: Interní doklady školy pro roky 2020, 2021 a 2022, vlastní zpracování (2024)

Škola dostává na mnoho projektů zálohu na dotace. Mít zálohu na dotace pomáhá škole zajistit dostatečnou likviditu k předfinancování určitých výdajů na pokrytí nákladů na materiál, služby nebo mzdy předtím, než budou dotace vyplaceny. Záloha pomáhá také s prevencí proti finančním obtížím v případě zpoždění či změny ve vyplácení dotací, ale také poskytuje finanční zdroje na neplánované náklady nebo změny v průběhu projektu. Z toho vychází, že škola záloha pomáhá minimalizovat rizika spojená s financováním projektů dotacemi a zajišťuje stabilní a pružné financování projektů.

Škola dostává zálohy hlavně od Krajského úřadu nebo od obce Radkovice (ve formě daru) na projekty jako jsou Cesta k moderní škole, Krško, Zelená škola, Učíme se moderně a Ve spojení s přírodou. Zálohy dostává škola i na jiné služby než projekty, jako jsou digitální propast, zvyšování platů a odměňování a zvyšování platů nepedagogických pracovníků.

Tab. 7.: Účtování transferu s vypořádáním

Text	MD	D
Pohledávka k záloze na transfer	346	374
Přijatá záloha	241	346
Vypořádání zálohy k transferu dle skutečné výše	374	403
Vrácení nespotřebované části zálohy	374	241

Zdroj: Vlastní zpracování (2024)

Škole jsou poskytovány investiční příspěvky od zřizovatele například na financování renovace existujících budov, aby byla zajištěna bezpečnost pro žáky a pro pedagogické i nepedagogické pracovníky nebo na nákup nového školního vybavení, knih, učebních pomůcek na zlepšení výuky studentů, ale také na financování nových vzdělávacích programů a aktivit pro žáky.

Při účtování investičního příspěvku škola používá účet 401 jmění účetní jednotky a k tomu účet 416 fond reprodukce majetku a investice. Tyto dva účty se účtují proti sobě při čerpání dané investice z fondu investic a při tvorbě daného účtu investic (fond investic je účet určený k financování investičních projektů jako je nákup nového majetku). K čerpání investice z fondu patří i odpis majetku, na který byl příspěvek použit, protože daný majetek se užitím opotřebovává.

Tab. 8.: Účtování investičního příspěvku od zřizovatele

Text	MD	D
Předpis pohledávky – investiční příspěvek zřizovatele	348	401
Přijetí investičního příspěvku od zřizovatele na bankovní účet	241	348
Tvorba fondu investic	401	416
Faktura došla na pořízený majetek	042	321
Platba faktury za pořízený majetek	321	241
Čerpání z fondu investic	416	401
Odpis majetku	551	082
Tvorba fondu investic z peněžních prostředků ve výši odpisů	401	416

Zdroj: Vlastní zpracování (2024)

V případě, kdy zřizovatel poskytl Základní škole Josefa Hlávky v Přešticích příspěvek na provoz, ale škola ho potřebovala jako investiční příspěvek, musela požádat zřizovatele o dodatek k existující dohodě o příspěvku nebo o změnu v reorganizaci přidělených prostředků. Ale může se také stát, že zřizovatel sám bude chtít po škole, aby finanční příspěvek použila jinak.

Tab. 9.: Postup účtování při změně poskytnutého příspěvku

Text	MD	D
Změna charakteru poskytnutého příspěvku od zřizovatele z příspěvku na provoz na investiční příspěvek	672	401
Tvorba fondu investic	401	416

Zdroj: Vlastní zpracování (2024)

8.3 Náklady a výnosy

Celkové náklady na konci roku 2022 byly přibližně 80 545 000 Kč. To byl značný nárůst o 9 milionů korun oproti roku 2020. Mezi celkovými náklady měly největší podíl mzdové náklady a následně zákonné sociální pojištění, ty dohromady tvořily tři čtvrtiny celkových nákladů školy během všech zkoumaných let.

Tab. 10.: Náklady školy za hlavní činnost z let 2020, 2021 a 2022 (v tis. Kč)

Ozn.	Název	Účet	2020	2021	2022
A.	NÁKLADY CELKEM		71 965	79 942	80 545
I.	Náklady z činnosti		71 965	79 942	80 545
1.	Spotřeba materiálu	501	3 767	5 678	5 730
2.	Spotřeba energie	502	1 077	986	818
8.	Opravy a udržování	511	1 337	1 653	1 862
9.	Cestovné	512	16	5	18
12.	Ostatní služby	518	1 521	1 269	1 467
13.	Mzdové náklady	521	45 616	49 941	51 305
14.	Zákonné sociální pojištění	524	15 266	16 681	16 943
15.	Jiné sociální pojištění	525	179	200	212
16.	Zákonné sociální náklady	527	909	1 065	1 095
28.	Odpisy dlouhodobého majetku	551	329	242	261
35.	Náklady z drobného dlouhodobého majetku	558	1 831	2 111	750
36.	Ostatní náklady z činnosti	549	117	111	84

Zdroj: Interní doklady školy z roků 2020, 2021 a 2022, vlastní zpracování (2024)

Největší část nákladů školy tvoří hlavně mzdové náklady, které se rok od roku stále zvyšují. Hlavním důvodem zvyšování mzdových nákladů je růst počtu zaměstnanců a zvyšování mezd pedagogických i nepedagogických pracovníků. To má dopad i na postupné zvyšování zákonných sociálních nákladů, které musí škola platit správně sociálního zabezpečení za své zaměstnance. Na mzdové náklady poskytuje škole peníze Krajský úřad a Město Přeštice, mezi které musí škola rozdělit náklady na poskytnuté finanční prostředky.

Škola v tuto chvíli zaměstnává 106 zaměstnanců, kteří se starají o chod školy, ať už jsou to pedagogičtí pracovníci, kteří mají na starost dozor nad dětmi a jejich základní vzdělávání, kroužky a různé kurzy nebo také nepedagogičtí pracovníci, bez kterých by chod školy nefungoval tak hladce. Mezi nepedagogické pracovníky patří například účetní, vrátná, školník, ale také kuchařky ve školní jídelně. Za všechny tyto zaměstnance je škola

povinna platit sociální a zdravotní pojištění, případně náhradu mzdy za nemoc nebo i případné benefity.

Tab. 11.: Příklad účtování mezd

Název položky	MD	D
Předpis hrubé mzdy zaměstnanci (VÚD)	521	331
Sociální a zdravotní pojištění zaměstnance (VÚD)	331	336
Srážka výživného (alimenty, spoření) (VÚD)	331	379
Sociální a zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem (VÚD)	524	336
Výplata mzdy	331	221

Zdroj: vlastní zpracování (2024)

Další náklady z činnosti, které organizace měla a na které potřebovala příspěvky od zřizovatele na to, aby mohla fungovat, byly spotřeba energie (voda, elektřina, plyn – kdyby na tyto náklady škola nedostala peníze od zřizovatele, bylo by to pro ni velmi špatné a musela by omezit chod školy), oprava a udržování (v případě potřebné opravy na vybavení školy a na budově školy) a nakonec cestovné.

Do ostatních služeb škola zařazuje většinu služeb, pro které škola nemá svůj vlastní rozvahový účet. Škola sem řadí například nájemné, bankovní poplatky, telefonní poplatky, poštovné, dopravné, školení pedagogických pracovníků a správních zaměstnanců, plavání, inženýrskou činnost nebo také praní prádla.

Tab. 12.: Účtování služeb

Text	MD	D
Došlá faktura za elektrickou energii, plyn, vodu (FAP)	502	321
Oprava zábradlí v budově školy (VPD)	511	211
Cestovné hrazené pokladnou	512	211
Faktura za účetní poradenství	518	321
Spotřeba poštovních známek, telefonních karet (VÚD)	518	213
Školení zaměstnanců placené hotově (VPD)	518	211

Zdroj: Vlastní zpracování (2024)

Výnosy v roce 2022 činily 81 092 000 Kč, což bylo o 10 milionů více než o dva roky dříve. Stejně tak celkové výnosy byly o půl milionu vyšší než celkové náklady a tím pádem škole vzniknul zisk. Ve dvou předešlých letech to bylo naopak, škola dosahovala ztráty.

Tab. 13.: Výnosy školy z hlavní činnosti za roky 2020, 2021, 2022 (v tis. Kč)

Ozn.	Název	Účet	2020	2021	2022
B.	VÝNOSY CELKEM		71 795	79 855	81 092
I.	Výnosy z činnosti		3 001	3 540	4 817
1.	Výnosy z prodeje vlastních výrobků	601	-	-	76
2.	Výnosy z prodeje služeb	602	2 031	2 883	4 525
16.	Čerpání fondů	648	969	-	65
17.	Ostatní výnosy z činnosti	649	1	657	151
IV.	Výnosy z transferů		68 794	76 315	76 275
2.	Výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů	672	68 794	76 315	76 275
C	VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ				
2.	Výsledek hospodaření běžného účetního období		-170	-86	546

Zdroj: Interní doklady školy pro roky 2020, 2021 a 2022, vlastní zpracování (2024)

Škola měla hlavní část výnosů z činnosti z prodeje služeb. Hlavními službami, ze kterých škola má 4 525 000 Kč jsou tržby za stravování žáků a zaměstnanců ve školní jídelně, kdy jídelna nabízí žákům a pedagogům na prvním stupni jedno jídlo a k tomu polévku, pití a salát, ale na druhém stupni škola nabízí výběr ze dvou jídel a k tomu polévku, pití, salát a děti si sami mohou vybrat, co jaký den budou jíst. Dalšími službami, které škola nabízí a má z nich výnosy, jsou poplatky za zájmové kroužky včetně logopedie. Posledním poplatkem, ze kterého má škola nějaký výnos je školní družina, která se s dětmi účastní mnoha akcí.

V doplňkové činnosti škola nabízí stravování pro důchodce v rámci školní jídelny. Z této aktivity jí plynou výnosy v hodnotě 250 000 Kč. Dále má také výnosy za pronájem školních prostor.

Hlavní část výnosů tvoří výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů (většinou příspěvků od zřizovatele, ale také příspěvky od státu), které tvoří přibližně 90 % celkových výnosů. Mezi transfery patří investiční transfery a transfery na provoz. Zřizovatel poskytuje transfery na provoz jako příspěvky na běžné výdaje organizace, které má každý měsíc.

Tab. 14.: Postup účtování příspěvku u příspěvkové organizace

Text	MD	D
Předpis nároku na příspěvek	346	672
Přijetí příspěvku na bankovní účet příspěvkové organizace	241	346

Zdroj: Vlastní zpracování (2024)

U příspěvků se dá účtovat i o časovém rozlišení, kdy je daný příspěvek pořízen a následně použit.

Tab. 15.: Účtování příspěvku s časovým rozlišením

Text	MD	D
Předpis pohledávky za příslušné období	348	384
Příjem příspěvku na provoz ve výši zřizovatelem stanovené	241	348
Rozeštění účtu 384- okamžik účetního případu	384	672

Zdroj: Vlastní zpracování (2024)

9 Daňová povinnost školy

Všechny podnikatelské subjekty (včetně příspěvkových organizací) mají různé daňové povinnosti, které závisí na jejich předmětu podnikání, avšak existují i daně, které musejí platit všechny subjekty. Hlavní daňovou povinností Základní školy Josefa Hlávky Přeštice je podávání daňového přiznání k dani z příjmů právnických osob. Jelikož se nachází na území České republiky, musí být daňové přiznání v souladu s příslušnými daňovými předpisy.

9.1 Výpočet daně z příjmů právnických osob

Daňové přiznání školy je zpracováno externím daňovým poradcem, který ho musí podat nejpozději do 1. července následujícího roku po roce, za který je daňové přiznání počítáno. Tím, že je škola veřejně prospěšný poplatník, může být osvobozena od některých daní anebo může mít sníženou sazbu daně z příjmů. Tyto výhody jsou poskytovány na základě provádění činnosti ve veřejném zájmu. Škola do daňového přiznání zahrnuje svoji hlavní i vedlejší činnost.

Daň z příjmů škol a školských zařízení neboli daň z příjmů právnických osob se počítá z výsledku hospodaření, který vychází buď jako zisk nebo jako ztráta. Škola vykazovala za zkoumaná období ztrátu a postupný nárůst, který měl v roce 2022 dopad na výsledek hospodaření v podobě zisku. Důvodem nárůstu zisku jsou vyšší výnosy z transferů (např. vyšší státní dotace, dotace od Krajského úřadu nebo také příspěvek od zřizovatele).

Tab. 16: Výsledek hospodaření v Kč

	Oddíl	Číslo řádku	2020	2021	2022
Výsledek hospodaření	II.	10	-133 998	-50 000	655 637

Zdroj: Daňová přiznání školy z období 2020-2022, vlastní zpracování

Položky snižující a zvyšující základ daně upravují velikost výsledku hospodaření, tím že ho zvyšují nebo snižují. Znamená to, že položky, které výsledek hospodaření snižují, se odečítají a položky, které výsledek hospodaření zvyšují, se naopak přičítají. Mezi položky snižující základ daně škola zařadila spotřebované nákupy, energii, opravy a udržování, osobní náklady, odpisy hrazené z dotace zřizovatele, náklady z drobného majetku a rozdíl mezi účetními a daňovými odpisy vše podle § 24 a 25 ZDP. Mezi položky zvyšující

základ daně patří hlavně dotace a příspěvky od státu a zřizovatele dle §18a ZDP. Tím vznikne základ daně.

Poté je základ daně snižován o odčitatelné položky dle §34 ZDP. Škola pro příslušné roky ani jednou neuplatňovala žádné odčitatelné položky. Dále si příslušný základ daně škola jako veřejně prospěšný poplatník může snížit dle §20 odst. 7 ZDP o 30 % ze základu daně a to minimálně 300 000 Kč a maximálně o 1 000 000 Kč pouze do výše základu daně. V případě, že 30 % základu daně činí méně než 300 000 Kč, je možné odečíst částku ve výši 300 000 Kč.

Tím dosáhne konečného základu daně, který se násobí sazbou daně 19 % dle § 21 ZDP. Tímto vznikne daň, od které je možné odečíst slevy na dani. Škola uplatňuje slevu na zaměstnance se zdravotním postižením (invaliditu), a to buď ve výši 18 000 Kč u zdravotně postižených anebo 60 000 Kč u osob s těžkým zdravotním postižením. Škola si nepřeje uvádět přesné informace v rámci slev, kvůli ochraně osobních údajů.

Tab. 17: Výpočet daňové povinnosti školy v letech 2020, 2021, 2022 v Kč

	Č. řádku	2020	2021	2022
Výsledek hospodaření	10	-133 998	-50 000	655 637
Položky zvyšující základ daně	170	71 797 632	79 855 976	76 275 409
Položky snižující základ daně	70	71 968 451	79 942 852	76 365 990
Základ daně	250	36 821	36 879	746 218
Položky snižující základ daně (§20 ZDP)	251	-	-	300 000
Základ daně	270	36 000	36 000	446 000
Sazba daně v % (§21 ZDP)	280	19	19	19
Daň	290	6 840	6 840	84 740
Slevy na dani	300	6 840	6 840	84 740
Daňová povinnost	310	0	0	0

Zdroj: Daňová priznání Základní školy v období 2020-2022, vlastní zpracování

Škole v roce 2022 výrazně vzrostl základ daně oproti předešlým letům, kdy byl skoro stejný. Na vysoký nárůst má dopad zvyšování výsledku hospodaření. Do položek snižujících základ daně si škola zařazuje veškeré svoje příspěvky a dotace od státu, Krajského úřadu a obce. Jedním z důvodů, že škole vychází nulová daňová povinnost je skutečnost, že ve všech třech letech mají slevy na dani stejnou nebo i vyšší hodnotu jako vypočítaná daň.

Škola je ke svému daňovému přiznání povinna dodat rozvahu, výkaz zisku a ztráty a přílohu.

10 Doporučení

Základní škola Josefa Hlávky Přeštice pečlivě sleduje své finanční operace a velmi dobře se řídí doporučeným účtovým rozvrhem sestaveným dle vyhlášky a současně dodržuje stanovené interní předpisy

Za poslední tři analyzované roky škola zaznamenala značný nárůst ve svých aktivech a pasivech, což může naznačovat zlepšení finanční stability. Významným zdrojem financování jsou dotace a příspěvky od různých institucí, zejména ze státního rozpočtu, Krajského úřadu a od Města Přeštice jakožto zřizovatele příslušné příspěvkové organizace. Tyto finanční prostředky jsou klíčové pro fungování školy a umožňují jí investovat do modernizace infrastruktury (příkladem je rekonstrukce fasád na budově druhého stupně, která probíhala od začátku roku 2022) a rozvoje vzdělávacích programů.

Důležitou součástí účetnictví jsou také přijaté zálohy na dotace, které škole poskytují finanční stabilitu a flexibilitu při financování projektů a aktivit v případně nepříznivých podmínkách. Škola pečlivě spravuje tyto prostředky a účtuje je podle příslušných účtových kategorií a postupů, aby jim na konci roku zůstávaly účty záloh co nejnižší či nulové.

Lze konstatovat, že Základní škola Josefa Hlávky Přeštice důsledně dodržuje účetní standardy a své interní předpisy a aktivně sleduje svou finanční situaci s cílem zajištění dlouhodobé udržitelnosti a kvality vzdělání.

Doporučení pro školu v oblasti daně z příjmu je pravidelné monitorování hlavní a doplňkové činnosti a sledování změn legislativy v oblasti, která ovlivňuje výpočet daňové povinnosti subjektu. Jelikož škola spolupracuje s daňovým poradcem, je pro ni mnohem jednodušší orientovat se v oblasti týkající se daní a využívání různých daňových úlev tak, aby to pro školu bylo co nejsnazší. Hlavní pro školu je, aby využila všechny své možnosti ve snižování základu daně a správně uplatňovala slevy na dani, aby maximalizovala svoji daňovou výhodu. Když bude škola vše důsledně dodržovat a pravidelně si aktualizuje své znalosti v oblasti daní, bude pro ni snazší řešit své daňové záležitosti.

Celkově lze říci, že Základní škole Josefa Hlávky Přeštice není nutné navrhovat další opatření, protože v oblasti účetnictví správně nakládá s příspěvky od státu, Krajského úřadu a Města Přeštice. Snaží se dodržovat všechna pravidla a předpisy s cílem zajistit si

co nejlepší finanční situaci. V oblasti daní škola dbá na dodržování aktuálních daňových předpisů.

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala účetními a daňovými specifiky vybrané příspěvkové organizace. V teoretické části práce bylo popsáno, co jsou to neziskové organizace. Blíže byly identifikovány příspěvkové organizace. Následující kapitola byla zaměřena na vytyčení základních účetních postupů, které musejí všechny příspěvkové organizace dodržovat. V poslední kapitole byl charakterizován daňový systém a blíže popsány důležité daně vybírané na území České republiky.

Praktická část byla konkrétně zaměřena na příspěvkovou organizaci, Základní školu Josefa Hlávky Přeštice. V úvodu této části byl popsán aktuální stav a charakteristika školy. Informace byly získány z internetových stránek a výpisů z rejstříků. Bylo popsáno hospodaření základní školy na základě střednědobého výhledu pro roky 2025-2028 a s tím související způsob financování příslušného školského zařízení. Následující kapitola byla zaměřena na analyzování účetních specifík, která vyplývají z interních dokladů, jako je rozvaha a výkaz zisku a ztráty. Účetní specifika byla zaměřena zejména na financování a účtování příspěvků, které škola dostává od zřizovatele, státu a kraje. Poslední kapitola se zaměřila na výpočet daňové povinnosti u daně z příjmu právnických osob.

Na závěr práce byla shrnuta aktuální situace Základní školy Josefa Hlávky Přeštice a sděleno stanovisko k opatřením v oblasti vedení daní a účetnictví.

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
ČÚS	České účetní standardy
DM	dlouhodobý majetek
DPH	Daň z přidané hodnoty
FO	Fyzická osoba
IČO	identifikační číslo osoby
KÚ	Krajský úřad
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NNO	Nestátní neziskové organizace
PO	Příspěvkové organizace
tis.	tisících
ÚJ	účetní jednotka
ÚSC	Územní samosprávný celek
VZZ	Výkaz zisku a ztráty
ZoÚ	Zákon o účetnictví
ZDNV	Zákon o dani z nemovitých věcí
ZDP	Zákon o dani z příjmu
ZŠ	Základní škola

Seznam použitých zdrojů

- České účetní standardy č. 701 až č. 710 pro některé vybrané účetní jednotky, které vedou účetnictví podle vyhlášky č. 410/2009 Sb.
- Dann, P. L. (2022). *Managing and Leading Nonprofit Organizations. A Framework for Success*. Wiley & Sons, Inc.
- Drbohlavová, T. (2023). *Co je účetní uzávěrka a proč je důležitá pro vaši firmu?* Portál.Pohoda.cz. <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/co-je-ucetni-uzaverka-a-proc-je-dulezita-pro-vasi/>
- Holíková, P. (2011). *Účtová osnova, účtový rozvrh*. Útování.net. <https://www.uctovani.net/clanek.php?t=Uctova-osnova-uctovy-rozvrh&idc=34>
- Juránová, H. & Juhászová, K. (2017). *Účetnictví pro veřejnou správu v příkladech*. ANAG.
- Hejduková, P., Krechovská, M., & Hommerová, D. (2018). *Řízení neziskových organizací: klíčové oblasti pro jejich udržitelnost*. Grada.
- Marková, H. (2023). *Daňové zákony 2022*. Grada.
- Máče, M. (2012). *Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu*. Grada.
- Máče, M. (2018). *Finanční účetnictví veřejného sektoru*. Grada.
- McCarthy, J., Shelmon, N., & Mattie, J. (2012). *Financial and Accounting Guide for Not-for-Profit Organizations*. (8th ed.). John Wiley and Sons
- Merlíčková Růžičková, R. (2011). *Neziskové organizace*. ANAG.
- Ministerstvo financí (2023). *PŘEHLEDNĚ: Které změny přinese rok 2024 nejen pro občany*. Dostupné 19. 12. 2023 z <https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/media/tiskove-zpravy/2023/prehledne-ktre-zmeny-prinese-rok-2024-nejen-pro-o-54178>
- Morávek, Z. (2021). *Daň z příjmů příspěvkových organizací*. Verlag Dashöfer. https://www.ucetnictvino.cz/33/dan-z-prijmu-prispevkovych-organizaci-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EgBSmd4Gpq0ayKZS5_DjF4Y/

Seyfor, a. s. (2021). *Kategorie účetních jednotek: zjistěte kam patříte*. Dostupné 21. 09. 2021 z <https://money.cz/novinky-a-tipy/ucetnictvi-2/kategorie-ucetnich-jednotek-zjistete-kam-patrite/>

Skálová, J., & Suková, A. a kol (2023). *Podvojně účetnictví 2023*. Grada.

Solitea (2022). *Jednoduché účetnictví – pozor na zmatení pojmů*. Dostupné 26. 8. 2022 z <https://www.idoklad.cz/blog/jednoduche-ucetnictvi- pozor-na-zmateni-pojmu>

Svobodová, J. (2019). *Účtový rozvrh*. Verlag Dashöfer.

https://www.ucetnictvino.cz/33/uctovy-rozvrh-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EgxXPDwdzVKWjpsj_iqtBV8nIUAKP3XkGQ/

Svobodová, J. (2021). *Hospodaření a vedení účetnictví příspěvkových organizací v ukázkách a příkladech*. ANAG.

Rylková, Ž. (2019). *Řízení provozu příspěvkových organizací*. Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné.

Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla)

Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Zákon č. 280/2009 Sb., Daňový řád

Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu

Základní škola Josefa Hlávky Přeštice (2020). *Přiznání k dani z příjmů právnických osob za rok 2020*. Interní dokument Základní školy Josefa Hlávky Přeštice.

Základní škola Josefa Hlávky Přeštice (2021). *Přiznání k dani z příjmů právnických osob za rok 2021*. Interní dokument Základní školy Josefa Hlávky Přeštice.

Základní škola Josefa Hlávky Přeštice (2022). *Přiznání k dani z příjmů právnických osob za rok 2022*. Interní dokument Základní školy Josefa Hlávky Přeštice.

Základní škola Josefa Hlávky Přeštice (2020). *Rozvaha a výkaz zisku a ztráty za rok 2020*. Interní dokument Základní školy Josefa Hlávky Přeštice.

Základní škola Josefa Hlávky Přeštice (2021). *Rozvaha a výkaz zisku a ztráty za rok 2021*. Interní dokument Základní školy Josefa Hlávky Přeštice.

Základní škola Josefa Hlávky Přeštice (2022). *Rozvaha a výkaz zisku a ztráty za rok 2022*. Interní dokument Základní školy Josefa Hlávky Přeštice.

Základní škola Josefa Hlávky Přeštice (2024). *Střednědobý výhled rozpočtu na r. 2025-2028*. <https://zsprestice.cz/23-24/ke-stazeni/rozpocet-vyhled-2025-2028-schvaleny.pdf>

Základní škola Josefa Hlávky Přeštice (2024). *Účtový rozvrh pro rok 2024*. Interní dokument Základní školy Josefa Hlávky Přeštice.

Základní škola Josefa Hlávky Přeštice (2023). *Výroční zpráva 2022/2023*. <https://zsprestice.cz/vyrzpr/vyrzpr2223.pdf>

Seznam obrázků

Obr. 1: Daňová soustava ČR.....	24
Obr. 2: Logo školy.....	29
Obr. 3: Střednědobý výhled rozpočtu na roky 2025–2028 (v tisících Kč).....	30

Seznam tabulek

Tab. 1: České účetní standardy pro některé vybrané účetní jednotky	18
Tab. 2: Kategorie účetních jednotek	19
Tab. 3: Rozdělení syntetického účtu 671	34
Tab. 4.: Aktiva školy v letech 2020, 2021, 2022 (v tis. Kč).....	37
Tab. 5.: Příklad účtování získávání dotace	38
Tab. 6.: Pasiva školy pro roky 2020, 2021 a 2022 (v tis. Kč)	39
Tab. 7.: Účtování transferu s vypořádáním.....	40
Tab. 8.: Účtování investičního příspěvku od zřizovatele.....	41
Tab. 9.: Postup účtování při změně poskytnutého příspěvku	41
Tab. 10.: Náklady školy za hlavní činnost z let 2020, 2021 a 2022 (v tis. Kč)	42
Tab. 11.: Příklad účtování mezd	43
Tab. 12.: Účtování služeb	43
Tab. 13.: Výnosy školy z hlavní činnosti za roky 2020, 2021, 2022 (v tis. Kč).....	44
Tab. 14.: Postup účtování příspěvku u příspěvkové organizace.....	45
Tab. 15.: Účtování příspěvku s časovým rozlišením	45
Tab. 16: Výsledek hospodaření v Kč.....	46
Tab. 17: Výpočet daňové povinnosti školy v letech 2020, 2021, 2022 v Kč	47

Abstrakt

Tušková, K. (2024). *Účetní a daňová specifika vyplývající ze zaměření činnosti určitého ekonomického subjektu* [Bakalářská práce, Západočeská univerzita v Plzni].

Klíčová slova: nezisková organizace, příspěvková organizace, účetnictví, daně, škola

Tato bakalářská práce je zaměřena na účetní a daňová specifika vyplývající z činnosti příspěvkové organizace. Teoretická část vysvětluje pojmy jako jsou nezisková organizace a příspěvková organizace a jejich bližší popsání. Dále bylo definováno účetnictví a daně, jejich právní úprava na území České republiky a způsoby vedení účetnictví a daní. Praktická část se zaměřila na Základní školu Josefa Hlávky Přeštice. Blíže byl popsán způsob financování a hospodaření organizace. Na základě interních výkazů byl zanalyzován způsob vedení účetnictví. Dále byla popsána daň z příjmů a její bližší specifika. V neposlední řadě byl vyhodnocen aktuální stav organizace.

Abstract

Tušková, K. (2024). *Accounting and tax specifics resulting from the focus on the activities of the selected economic subject* [Bachelor Thesis, University of West Bohemia].

Key words: non-profit organization, funded organization, accounting, taxes, school

This bachelor thesis focuses on accounting and tax specifics arising from the activities of a funded organization. The theoretical part explains the terms such as non-profit organization and funded organization and their detailed description. It also defines accounting and taxes, their legal regulation in the Czech Republic and the methods of accounting and taxes management. The practical part focuses on the Josef Hlávka Primary School in Přeštice. The method of financing and management of the organisation was described in more detail. The method of bookkeeping based on internal reports was analysed. Furthermore, income tax and its specifics were discussed. At the end, the current state of the organisation was evaluated.